

«Розвиток мовлення у дітей з особливими освітніми потребами з використанням елементів «LEGO- конструювання», «Floortime»»

У статті зібраний матеріал з досвіду роботи вчителя-логопеда ІРЦ, щодо використання інноваційних ігрових технологій («LEGO – конструювання» та «Floortime») у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, викладені основні принципи роботи з даною категорією дітей під час корекційно – розвиткових занять.

Ключові слова: інноваційні ігрові технології, «LEGO-конструювання», «Floortime», діти з особливими освітніми потребами.

Пріоритет педагогічної діяльності – сформувати компетентну особистість дитини з особливими освітніми потребами на основі пізнавального інтересу, навчити самостійно мислити, змістовно розповідати та розмовляти, озброїти необхідними для цього знаннями, вміннями і навичками. Кожен вчитель, корекційний педагог, використовуючи вимоги Державного стандарту освіти, має постійно самовдосконалюватися та вдосконалювати процес навчання, що дає змогу дітям ефективно і якісно засвоювати матеріал.

Як казав В.О. Сухомлинський: «Витоки здібностей і обдарування дітей – на кінчиках їхніх пальців. Від пальців, образно кажучи, йдуть найтонші нитки – струмочки, які живлять джерело творчої думки. Іншими словами, чим більше майстерності в дитячій руці, тим розумніша дитина».[6; 89] Це його твердження можна віднести до кожної діяльності дошкільника, в тім числі і до дошкільника з особливими освітніми потребами. Тому без розвитку дрібної моторики неможливий розвиток мозкової діяльності, логічного і просторового мислення та зв'язного мовлення.

Як відомо провідною діяльністю дошкільника є гра. А технологія «FLOORTIME» заснована на грі, що свого роду допомагає в роботі з дітьми, створювати невимушену веселу, спокійну атмосферу на корекційно – розвитковому занятті та підвищує інтерес і бажання дитини працювати як в кабінеті так і вдома. В наш час ми маємо багатий, широкий світ іграшок. Вони яскраві, привабливі, але не всі мають розвивальну цінність. Натомість, справді універсальною іграшкою є конструктор LEGO, що забезпечує найширші потреби дитини, спонукає до мислення, фантазування, дає дитині змогу відчувати, творити та розмовляти.

Саме специфіка педагогічних інноваційних технологій «LEGO - конструювання» та «FLOORTIME» полягає в тому, що за їх допомогою конструюється і здійснюється такий навчальний процес, який гарантує досягнення поставлених цілей.

Ці інноваційні форми і методи дають можливість створити комфортні умови навчання за яких кожна особистість відчуває свою необхідність, зможе розкрити свої здібності і продемонструвати знання, відчути впевненість в собі.

Використання конструктора LEGO та «Floortime» зробило корекційний процес значно результативнішим, адже у дітей таке заняття – це звичайна гра.

Використання «LEGO - конструювання» у освітній та корекційно-розвитковій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами виступає оптимальним засобом формування навичок конструктивно-ігрової, освітньої діяльності та критерієм їх психофізичного розвитку, в тому числі становлення таких важливих компонентів діяльності, як уміння ставити мету, підбирати засоби для її досягнення, докладати зусилля для точної відповідності отриманого результату до попереднього задуму.

«LEGO - конструювання» враховує природний інтерес дітей до розробки та побудови різних об'єктів і механізмів. Різноманітність LEGO дозволяє проводити заняття з дітьми різного віку та рівня психофізичного розвитку. Використання «LEGO – конструкторів» окрім, позитивного впливу на психофізичний розвиток дітей, підвищує їх мотивацію до навчання, формує високий інтелектуальний рівень.[1, с.25-26]

«Floortime» - це різновид терапії заснований на грі, що свого роду допомагає мені в роботі з дітьми, створювати невимушену веселу, спокійну атмосферу на корекційно – розвитковому занятті та підвищує інтерес та бажання дитини працювати як в кабінеті так і вдома. [3; 37]

«Floortime» - це процес, в ході якого дорослий з дитиною постійно чомусь навчається. [3; 210]

Цей метод я реалізую у роботі з дітьми:

- з аутизмом,
- з проблемами розвитку дефіциту уваги та гіперактивності,
- з тим, які мають труднощі адаптації та соціалізації,
- з інтелектуальними порушеннями,
- які мають мовленнєві порушення.

Інноваційна технологія «Floortime» лежить в основі терапевтичної моделі DIR, що в перекладі – розвиваюча, враховуюча індивідуальні особливості, основана на постійних відносинах. Автором її є Стенлі І. Гринспен (1941-2010) – один з найкрупніших у світі спеціалістів по корекції емоційної сфери у дітей. Цією ж темою займалася і Серена Уїдер.

Переваги методу «Floortime»:

- ✓ можливість раннього втручання в розвиток та здійснення корекції;
- ✓ можливість навчання батьків та закріплення цього вдома;
- ✓ повсякденний, не травмуючий, корегуючий осередок для дитини.

Головне правило під час використання «Floortime» технології: «Слідувати за дитиною – не означає коментувати або просто повторювати те, що вона робить. А це означає – входити в контакт і взаємодіяти з нею на базовому рівні її інтересів. Дорослий повинен створити причину по якій дитина схоче з ним гратися, тому для початку потрібно придивитися до дитини і з'ясувати в чому полягає її істинний інтерес». [4; 58]

Саме тому під час корекційно – розвиткової роботи з дітьми я включаю елементи «LEGO – конструювання» та «Floortime».

З чого я розпочинала роботу з «LEGO – конструювання» та «Floortime» технологією?

Організуючи заняття з використанням елементів «LEGO – конструювання» та «Floortime» передусім доречно пам'ятати, що вони мають принести дитині радість, проходити в спокійній емоційно сприятливій атмосфері без страху оцінювання. Діти повинні мати можливість самостійно виконувати завдання. [6; 24]

Не варто відповідати за дитину на питання, слід усіляко підштовхувати її до знаходження відповіді. Для цього потрібно використовувати приклади, навідні запитання, уточнення, звертатися до життєвого досвіду дитини. Велике значення в іграх - вправах з «LEGO» має текст. Він повинен бути веселим, доступним для розуміння дітей, відповідним їхньому віку.

Спочатку необхідно дати дітям можливість ознайомитися з деталями конструктора шляхом виконання простих, недовготривалих завдань. Акцентувати увагу на кількості штирів, назвати цеглинку за їхньою кількістю (цеглинка 2 X 2, цеглинка 2 X 4). Такий підготовчий етап навчить дітей швидко знаходити необхідну деталь за вказівкою дорослого. [5; с.6-12]

У свій роботі я, як вчитель – логопед, використовую елементи «LEGO– конструювання» на різних етапах корекційної роботи.

Використання «LEGO–конструювання» для розвитку мовленнєвого дихання: розвиток мовленнєвого дихання відіграє важливу роль у активному мовленні дітей. Комплекс вправ урізноманітнює за допомогою LEGO конструктора, що своїми яскравими кольорами розкриває можливості для розвитку дитячої креативності та творчості. [2; 44]

Використання «LEGO–конструювання» в роботі з дітьми з постановки, автоматизації та диференціації звуків: це важливий тривалий, інколи і монотонний етап корекційної роботи з дитиною. Тож для того, щоб зацікавити дитину, зробити взаємодію з нею більш жвавішою, а завдання різноманітними я використовую конструктор LEGO. Виконуємо артикуляційні гімнастики, щоб зацікавити дитину такими вправами і допомогти запам'ятати їх назви використовую деталі конструктора LEGO – побудуй модель

необхідну для вправи; для постановки звуків пропоную створити графічний образ літери що позначає звук, викласти з конструктора літеру, що позначає звук. [7; с.68-69]

Під час автоматизації звуків я пропоную сконструювати місце знаходження у слові звука, що автоматизується (позначаємо звук цеглинкою); диференціюючи звуки в мовленні дитини ми конструємо різні конструкції, звукові підказки.

«LEGO-конструктор» для збагачення словникового запасу. Робота над лексичними темами з використанням LEGO дає змогу дітям з загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) запам'ятовувати нові слова, використовуючи тактильні та зорові аналізатори. До того ж використовуючи конструктор розвивається не лише мовлення а й фантазія та креативність. Наприклад: збагачуючи словник з теми «Фрукти» жовта цеглинка – груша; червона – яблуко, біла – кокос, зелена – ківі, синя - слива). [8; 14]

«LEGO-конструктор» в роботі зі звукового та складового аналізу слів. Оволодіння звуковим та складовим аналізом є невід'ємною частиною корекційно – розвиткових занять, так як це є підготовчим етапом оволодіння писемним мовленням. Складову структуру слова діти опановують відстаючи кількість складів за допомогою цеглинки. Будуючи речення діти використовуючи конструктор позначають слова окремими цеглинками, в такий спосіб викладають і будують речення, визначають кількість слів , їх порядок.

В сучасному динамічному житті, для подальшого успішного розвитку суспільства – освіта є «ключем до успіху» на шляху реалізації мети, щодо виховання нового покоління молоді, які будуть гнучкими та пристосованими до потреб суспільства. Працюючи в комунальній установі «Інклюзивно – ресурсний центр» з великим колом дітей з різними нозологіями (розлади аутичного спектру, з ментальними порушеннями, затримкою психічного розвитку, ринолалією, затримкою мовленнєвого розвитку та трисомією за 21 хромосомою) зробила висновки, що на жаль не всі категорії дітей мають змогу безперешкодно отримувати освіту, набувати нові знання, уміння та навички, не всі діти підлягають під загальні принципи навчання, тому корекційний та освітній процес таких дітей потребує змін. Тож для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами інноваційні технології «LEGO – конструювання» та «Floortime» – це дієві ігрові засоби, що дають змогу здійснювати корекцію з найбільш психологічним комфортом. Граючись діти аналізують, планують свою діяльність, підсумовують її, засвоюють потрібні слова, вправляються у правильному їх вживанні. За допомогою LEGO мені вдається краще зрозуміти внутрішній світ дитини і стати в ньому її партнером та другом. Систематичне і цілеспрямоване використання LEGO мені дає змогу розвивати комунікативні здібності та мовленнєву компетентність кожної дитини. Радість від ігрової діяльності постійно переростає в радість навчання, а корекційний процес стає продуктивніший та ефективніший кожному здобувачу освіти.

Список використаних джерел та літератури

1. Алієва Е. Лего – конструювання на розвивальних заняттях// Психолог дошколля.- 2014.-№9-с.25-26.
2. Боровик І.Г.Дихаємо правильно – легко розмовляємо.- Х.:Ранок. 2009.-64с.
3. Гринспен С. На ты с аутизмом: использование методики Floortime для развития отношений, общения и мышления / С. Гринспен, С. Уидер. М.: Теревинф. 2018. 512 с.
4. Гринспен С., Сэлмон Ж. Ребенок-тиран: Как найти подход к детям пяти «трудных» типов. М.: Ломоносовъ, 2010. 464 с.
5. Лапін А. В. Програма з корекційно – розвиткової роботи «Корекція розвитку. Лего – конструювання », Київ. – 2018.
6. Некрасова З. Перестаньте детей воспитывать – помогите им расти/З.Некрасова, Н.Некрасова.-М.: ООО Издательство София, 2007. – 416с.
7. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» /О.Ю. Рома, В.Ю. Близнюк, О.П. Бору.- the LEGO Foundation,2016.-140с.